

Článek

Mezinárodní summit učitelství ISTP 2024 v Singapuru

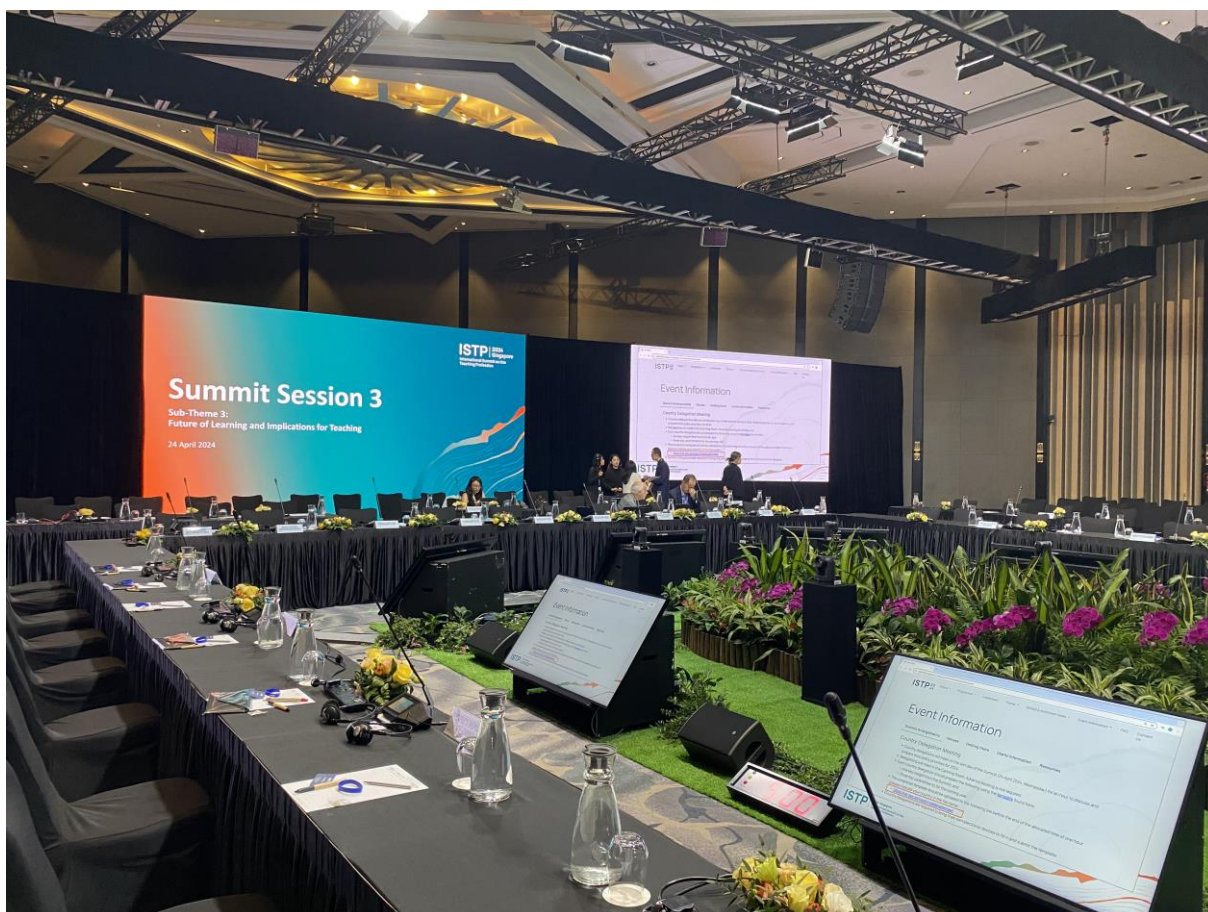

V dubnu se konal již čtrnáctý summit učitelství ISTP, na který jsem měla možnost jet. Tentokrát byl místem konání Singapur. Singapur byl vybrán mimo jiné i proto, že singapurští studenti dosahují nejvyšších příček v mezinárodních srovnávacích žebříčcích a singapurský vzdělávací systém je vysoce hodnocen jako jeden z nejefektivnějších a nejmodernějších.

ISTP je tradiční akcí organizací OECD a Education International. Jedná se o bipartitní setkání ministrů školství a zástupců odborů z vybraných zemí OECD. Celý summit je unikátní diskusní platformou pro otevřenou diskusi o předem zvolených tématech týkajících se školství a výzev, kterým vzdělávací sektor čelí. Během celého summitu platí přísný jednací řád. Otevřenost diskuse mají zajistit tzv. pravidla Chatham House, kdy zjednodušeně řečeno účastníci mohou používat informace, které byly během jednání proneseny, ale nesmí prozradit jméno mluvčího ani jeho organizace.

Na co se zaměřil letošní summit?

Hlavním tématem summitu bylo „*Nové pojetí vzdělávání a využití potenciálu*“. Toto téma mělo reflektovat zásadní potřebu vývoje vzdělávacích systémů s ohledem na stále nejistější a náročnější svět.

Jednání bylo rozděleno do tří dnů a tří různých panelů. Každý den byl naplánován tak, že dopoledne probíhala návštěva vybraných singapurských škol a vzdělávacích institucí a odpoledne zástupci jednotlivých zemí diskutovali nad předem určenými tématy. Na rozdíl od odpoledních témat, která byla přesně daná, dopolední návštěva škol záležela na preferencích každého účastníka a nabízela širokou škálu možností co vidět.

První den jsem měla jsem v plánu navštívit střední školu, druhý den základní a poslední den instituci, která se zabývá přeškolením pracovníků, zvyšováním kvalifikace a sladováním kvalifikací uchazečů o práci s potřebami trhu práce. Při přestupu v Londýně mi ale zrušili let do Singapuru, a než se mi podařilo sehnat náhradní, trvalo to den. Do Singapuru jsem dorazila o jeden den později a přišla jsem tak nejen o návštěvu střední školy, ale i o první den diskusí.

Den první

Panel prvního dne byl zaměřený na budoucnost učení a budoucí podoby výuky. Studie OECD s názvem „*Nové pojetí vzdělávání a využití potenciálu*“ vydaná u příležitosti tohoto summitu tvrdí, že budoucnost, která čeká naše studenty, je plná nejistoty a změn. Je totiž spojena s volatilitou, proměnlivostí a nepředvídatelností. Nečekaných situací jako např. pandemie covid, přírodní katastrofy nebo ozbrojené konflikty bude v budoucnosti přibývat a lidé budou muset umět na tyto události reagovat. Vzdělávací systémy, které chtějí zůstat relevantní, musí studentům umožnit to, aby se v těchto změnách orientovali a aby získali potřebné znalosti i kompetence. Studenti si ve škole tedy musí osvojit schopnost nejen se

rychle zorientovat v daných situacích a přivyknout si na komplexnost a nejednoznačnost světa kolem nich, ale se snažit rozvíjet i své sociální a emoční dovednosti.

Významnou úlohu bude téměř ve všech profesích v budoucnosti hrát kreativita, schopnost spolupracovat s ostatními a dovednost analyzovat i aplikovat nové koncepty. Právě těmto oblastem by mělo být ve školách věnováno hodně pozornosti a učitelé by měli být právě těmi, kdo by tyto dovednosti měli studentům pomáhat rozvíjet. Podle výzkumu PISA 2022 jen 60 procent ze zkoumaných vzdělávacích systémů zahrnuje prvek kreativního myšlení v každé části svého vzdělávacího programu základních škol (vzory takovýchto systémů jsou v Jižní Koreji, Singapuru, Kanadě – distrikt Ontario). V těch systémech, kde byla pocíťována překážka pro zahrnutí kreativního myšlení do kurikula, bylo za tuto překážku označeno velké množství předepsaného učiva, nedostatečně připravený učitelský sbor a nedostatečně zacílené hodnocení v rámci vzdělávacího procesu.

Zapojení kreativního myšlení do kurikula nemá znamenat, že se tato dovednost do kurikula pouze mechanicky doplní. Naopak je třeba uvažovat komplexně a kurikulum celkově přetvořit tak, aby se kreativita stala součástí jak výukových metod, tak výukových plánů, a aby se odrazila i v hodnocení a dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.

Učitelé vystupují v tomto konceptu jako profesionálky se širokou škálou kompetencí, odpovědností a povinností, jejichž úloha přesahuje „pouhé“ předávání určitého penza znalostí, ale kteří jsou schopni pozorovat učební procesy studentů, vyhodnocovat je a následně činit samostatně rozhodnutí, provádět případnou nápravu při potížích, vyhodnocovat výsledky i reflektovat přínos celého tohoto procesu.

Učitelé by měli mít ke své práci dostatečnou podporu dalších profesí (např. psychologů, sociálních pedagogů, speciálních pedagogů apod.). Jako příklad dobré praxe je uváděno Norsko, kde učitelům pomáhají navíc i mentoři.

Jak již bylo řečeno výše, budoucí koncept výuky by měl zahrnovat i rozvoj socio-ekonomických a emočních dovedností. V Lotyšsku například zavedli výuku mediální gramotnosti. V Peru zavedli model, který nabízel učitelům a ředitelům škol roční kurz vedený psychologem a zaměřený na zapojování praktických činností a spolupráce mezi studenty do výuky. Na Novém Zélandu představili projekt s názvem *What about me? (A co já?)*, jehož cílem je skrze dotazníkové šetření získat podněty pro inovace ve škole a podpořit tzv. wellbeing. Ve Finsku na podobném principu funguje systém zvaný Barometr. V Jižní Koreji zase vymysleli projekt *Creative Experiential Learning (CEL) (Kreativní zážitkové učení)* zaměřený na výuku sociálních a emočních dovedností. Tento program studenty podporuje v tom, aby se zapojovali do mimoškolních činností zacílených na rozvoj kreativity, finanční gramotnosti a povědomí o životním prostředí.

Delegace České republiky

Den druhý

Téma druhého dne byla úloha technologií při transformaci vzdělávání a odborné přípravy. Technologie mají dle OECD obrovský potenciál pro transformaci výuky ve všeobecném i odborném vzdělávání a přípravě. Technologie lze využít k doplnění a rozšíření současných postupů výuky a k posílení podpory specifických potřeb, zájmů a schopností žáků. Základem pro to všechno je zavedení standardů, které zajistí odborné a bezpečné používání technologií ve výuce a v učebním prostředí. Stejně tak je nutné věnovat se profesnímu rozvoji učitelů, který bude zaměřený na využití technologií v praxi.

Technologie se podle OECD často ve školách využívají tzv. staticky – tedy jde o výukové programy a software, kde chybí zapojení studentů nebo prvek interaktivity. Více interaktivity by mohlo být využito dle OECD například při tzv. individualizovaném inteligentním tutoring. Ten by jednotlivým studentům umožňoval překonat individuální problémy a potíže s výukovým stylem, zahrnoval by prvky kariérového poradenství, cílené intervence, či analýzy problémů u skupiny studentů.

Umělá inteligence ve vzdělávání může nabídnout další vrstvu diagnostiky, či doporučení, jak studentům i učitelům pomoci překonat konkrétní těžkosti. To může přispět třeba i k tomu, že se sníží počet studentů, kteří nejsou sami schopni odhalit a využít svůj potenciál, nebo kteří ukončují studium předčasně. Nezapojit interaktivitu do procesu učení je z hlediska možností technologií a umělé inteligence promarněnou příležitostí.

Na druhou stranu se nesmí zapomínat na to, že pro úspěšné zapojení digitalizace do škol, je zapotřebí, aby celý vzdělávací systém a prostor daného státu byly pokryty dostatečným připojením k internetu a aby byly školy vybaveny nejen hardwarem, ale i softwarem a technickou podporou ICT specialistů nebo technického personálu. (To, jaké problémy může přinést nedostatečné internetové připojení, či nedostatečný přístup k ICT technice, nám ukázala již pandemie covid – 19.) Vzdělávací systémy by měly mít dostatečnou podporu a finanční prostředky nutné pro to, aby se digitalizace ve školách rozprostřela rovnoměrně a aby nevznikaly neodůvodněné rozdíly mezi školami, nebo regiony. Jakkoliv je decentralizace vzdělávacích systémů prospěšná pro to, aby se místní problémy řešily přímo na místní úrovni, v případě digitalizace může dle OECD, decentralizace vést ke zhoršování rozdílů v rámci systému nebo dokonce vést k neefektivitě. OECD proto doporučuje centralizovat určité prvky řízení digitálního vzdělávání, jako např. standardy, nastavení, nákup, další vzdělávání pedagogických pracovníků apod. Jak již bylo řečeno výše, úspěšné zapojení digitalizace do výuky také nutně předpokládá, že veškerí pracovníci ve školství budou náležitě proškoleni a připraveni prvky digitalizace i umělé inteligence v rámci práce používat.

Digitalizace a využití umělé inteligence s sebou ovšem nese i určité hrozby. Je tu riziko toho, že se ve výsledku negativně odrazí role algoritmů a jejich neobjektivita. To může vést například k posílení extrémistických názorů či narrativů, ke znevýhodňování určitých skupin nebo regionů, či k prohloubení segregace určitých skupin ve společnosti.

Dalším podstatným slabým místem je i zajištění ochrany soukromí a osobních dat, která budou v rámci digitalizované výuky shromažďována a zpracovávána. Jednotlivé státy se pro to sice snaží vydávat pokyny a metodiky. Pověětšinou ale není jejich implementace v praxi monitorována a prováděna. Základem by měla být dostatečně robustní státní a nadnárodní regulace. Současná regulace dle mnoha účastníků ISTEP bohužel pouze reaguje na status quo spíše, než aby vývoj nějak sama aktivně směřovala a vymezovala.

V neposlední řadě je potřeba zvážit i problém kyberšikany nebo závislosti na používání digitálních přístrojů, platform a sociálních sítí. Používání mobilních a digitálních zařízení může vést k poruchám soustředění a schopnosti věnovat se plně učení.

OECD ve své studii tvrdí, že získáním technických dovedností a znalostí technologií to celé nekončí. Na pořadu dne je i podpora rozvoje zdravých návyků pro práci s technologiemi, bezpečné chování na internetu a digitální gramotnost obecně.

Získání digitálních dovedností je sice důležitým prvkem pro budoucí život i práci současných studentů, ale je třeba také podporovat to, aby se studenti zaměřili na trénování sebe-disciplíny, motivace, kritického myšlení, a aby byli dostatečně poučeni o rizicích digitálního světa, aby nástrahám online světa dokázali odolat.

[Návštěva základní školy Park View](#) [Park View Primary \(moe.edu.sg\)](#)

Tento den jsem konečně mohla jít na prohlídku vybrané školy. Jednalo se o Park View Primary School. Tato škola byla založena v roce 1997 a v současnosti ji navštěvuje 1100 žáků. Jedná se o státní veřejnou základní školu.

Ve škole působí: tři pedagogičtí lídři, sedmdesát dva pedagogických pracovníků a třináct administrativních pracovníků. Základním krédem školy je, že na každém žáku záleží a cílem školy je vychovat žáky vybavené pro budoucnost a zároveň jim vštípit základní hodnoty jako: respekt vůči všem; zodpovědnost za svoje činy; odolnost v nepříznivých podmínkách; integrita; péče o komunitu; harmonie v rámci diversity.

Škola do svého kurikula zavedla výuku s pomocí technologií. Cílem je, aby žáci získali digitální dovednosti nutné pro budoucnost. Digitální kompetence, na které je kladen důraz jsou: digitální bezpečnost; digitální odpovědnost; hodnota digitálních znalostí; počítačové myšlení; management digitálních informací; digitální komunikace; kolaborace a participace; kompetence pro práci s daty; ovládání přístrojů a softwaru; kódování a programování.

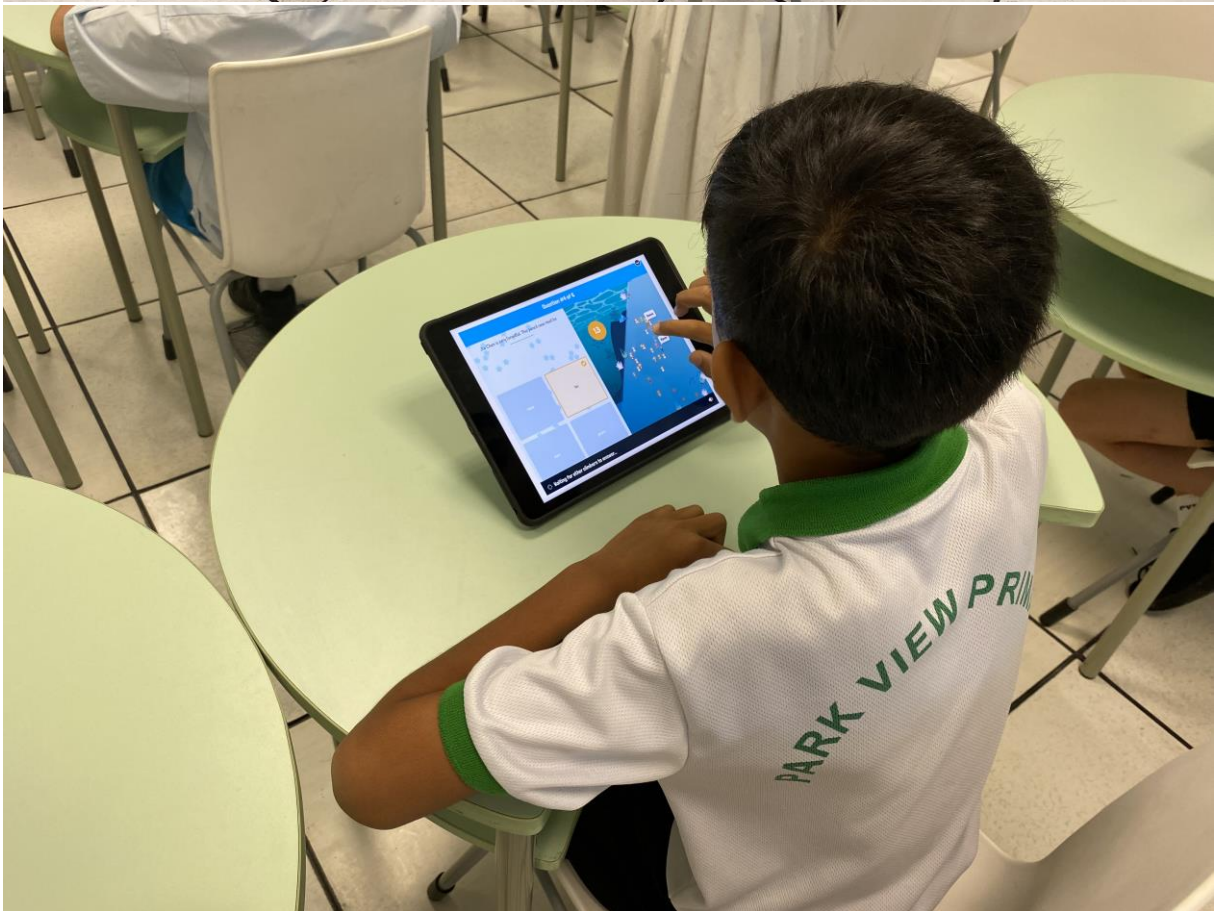
Implementační strategie školy pro digitalizaci zahrnuje vytvoření týmů učitelů, které budou navrhovat výukové plány pro digitální výuku, vyměňovat si zkušenosti i dobrou praxi, pomáhat si a vytvářet návody, jak s digitálními technologiemi pracovat. Dvou až tříčlenné týmy si vyberou téma, které je zajímavá a které chtějí zpracovat. Společně potom vytvoří plán hodiny, který otestují a kriticky zhodnotí. Následně nasdílí upravený plán hodiny ostatním učitelům v rámci širší učitelské komunity.

V rámci návštěvy této školy jsme se mohli zúčastnit ukázkové hodiny na prvním stupni. Musím říct, že první, co mě v celé škole zaujalo, byl pořádek a relativní klid na to, že se jednalo o velkou školu. Sice jsme přišli během přestávky, kdy většina dětí hrála na školním hřišti fotbal nebo se jenom tak potulovala po školním dvorku, ale nebyl tu ohlušující řev, práskání dveřmi, chodbami se neproháněly skupiny honících se dětí (jak si to jako dítě ze školy pamatuju já). Stejný klid byl i během ukázkové hodiny. Děti celou hodinu seděly způsobilně na svých místech a pracovaly podle pokynů paní učitelky. Každý měl svůj tablet, na kterém doplňoval cvičení, nebo sledoval výklad. Kromě tabletů se výuka promítala ještě na interaktivní tabuli v čele třídy. Žádné jiné pomůcky ve třídě nebyly. Hodina si plynula svým tempem, žáci plnili instrukce paní učitelky, nikdo nevykřikoval, nikdo se nepoštuchoval. Slyšet bylo jen mluvení paní učitelky, ťukání tabletů a občas odpověď určitého vyvolaného žáka ze třídy. Všechno klapalo na jedničku, všechno bylo perfektní. Cíl hodiny byl splněn, žáci odcházeli s tím, že se naučili to, co se naučit

měli. Přesto ale vlastně dodnes nevím, co si o tom všem mám myslet. Jistě, byla to ukázková hodina, děti určitě dostaly předem jasné instrukce. Ale stejně mi něco jako bývalé učitelce angličtiny chybělo. Hodina jazyka, při které se jen ťuká do tabletů a není slyšet komunikace mezi učitelem a žáky nebo žáky samotnými, mi přišla zvláštní. Jazyk jako zůstal jen teoreticky, tedy ve cvičeních, příkladech nebo výkladu, ale nedostal se do reálného života a komunikace mezi dětmi.

Den třetí

Tématem třetího dne bylo Partnerství a na podporu učení pro život. OECD ve své studii tvrdí, že učení nekončí ve škole, ale zahrnuje i aktivity mimo budovu školy. Školní komunita je tudíž širší. Tato širší komunita zahrnuje rodiče a jejich spolupráci se školou, vztahy mezi školami a jinými vzdělávacími institucemi (například vysokými školami nebo centry volného času), vztahy mezi školami a průmyslovými podniky. Vzájemná interakce mezi těmito aktéry poskytuje žákům cenné autentické zkušenosti a příležitosti k objevování a prohlubování zájmů i znalostí, nebo příležitost k vyzkoušení si teoretických znalostí v praxi, či uvědomění si toho, na co jsou šikovni a co by je bavilo dělat v rámci budoucí profese.

Školy jsou tedy institucemi, které mohou navazovat smysluplná partnerství, která obohacují učení žáků a podporují jejich ducha a dispozice k učení se pro celý život. Zároveň tyto aktivity posilují význam škol pro místní komunitu. Účastníci ISTP zmiňovali také roli rodičů při spolupráci se školou, roli zřizovatelů škol, státu a stakeholderů včetně sociálních partnerů, nutnost síťování škol a učitelů, rizika při spolupráci se soukromými firmami v rámci odborného vzdělávání a přípravy.

Diskuse v rámci tohoto panelu se týkala i tzv. *lifelong learning*, neboli celoživotního učení. Celoživotní učení se stává větší a větší nutností. Jak postupuje rozvoj technologií, dochází k transformaci průmyslu, mění se potřeby pracovního trhu a mění se požadavky na kvalifikaci a dovednosti pracovníků. Celoživotní učení by mělo totiž reagovat na měnící se potřeby pracovního trhu, demografický vývoj, vývoj společnosti a změny způsobené technologiemi. Celoživotní vzdělávání tedy pomáhá zajistit to, aby všichni pracovníci na pracovním trhu měli pro tento trh relevantní dovednosti a znalosti. Celoživotní učení může být ale i zdrojem nových inspirací a inovací, či nových trendů. Systémy s nejrozvinutějším celoživotním vzděláváním jsou: Švédsko, Dánsko, Nizozemí, Finsko.

Celoživotního vzdělávání by se dle OECD mělo účastnit více dospělých. Ti tak nečiní z různých důvodů. Někde je postoj k celoživotnímu učení negativní, někde jsou systémy formálního vzdělávání příliš rigidní a obtížně sladitelné s potřebami a povinnostmi již pracujících dospělých. Někde vzdělávací systémy vytváří slepé uličky, kdy přechod mezi jednotlivými úrovněmi vzdělávání není možný, nebo je značně ztížený. Podpůrné politiky by na to mohly reagovat tak, že by umožnily větší prostupnost svých vzdělávacích systémů, daly zájemcům větší časový prostor a poskytly volno k samostudiu, zajistily flexibilitu kurzů, či pomohly hradit poplatky za účast v přeškolovacích kurzech.

[Homepage | NTUC's Employment and Employability Institute \(e2i\)](#)

Jedná se o tripartitně zřízenou a spravovanou organizaci, která byla založená v roce 2007. Organizace je financovaná je pomocí vládního grantu ve výši 100 miliónů singapurských dolarů. Dvacet šest poboček zřízených po celém ostrově má za úkol naplňovat misi organizace kterou je „*Lepší pracovní místa pro lepší život*“.

Tato organizace řeší nejen zprostředkováním práce všem zájemcům od studentů až případně i důchodce, jak ve veřejném, tak soukromém sektoru, ale zabývá se i monitoringem pracovního trhu a vytipováním odvětví, která jsou na ústupu, nebo těch, která jsou na vzestupu. U těch upadajících se organizace přemýšlí, jak by mohla pracovníky z tohoto odvětví převést nebo přeškolit do těch rozvíjejících se. Většinou se v takovém případě jedná o umožnění rekvalifikace nebo rozšíření již nabyté kvalifikace.

Pomoc při rozšiřování nebo získávání nové kvalifikace nabízí organizace e2i řadu cest a podpor. Může se jednat o pomoc s vyhledáním vhodného kurzu, uhrazení rekvalifikačního kurzovního, nebo zprostředkování půjčky na uhrazení kurzovního. V nejširší možné verzi organizace e2i vyhledá a zaplatí kurz, a navíc ještě pracovníkovi i po dobu docházky do kurzu hradí ušlou mzdu.

Další činností organizace e2i je sladování potřeb pracovního trhu s nabídkou pracovní síly pomocí systému „*place and train - train and place*“ (zaměstnej a vyškol – vyškol a zaměstnej). Jedná se o formu zaškolovacích stáží před tím, než je pracovníkovi nabídnut zaměstnanecký poměr. Organizace e2i skrze tuto iniciativu pomáhá propojit zaměstnavatele s možným budoucím zaměstnancem, který třeba v tu dobu ještě nesplňuje všechny kvalifikační požadavky pro dané místo. Zaměstnavatel poskytne zájemci

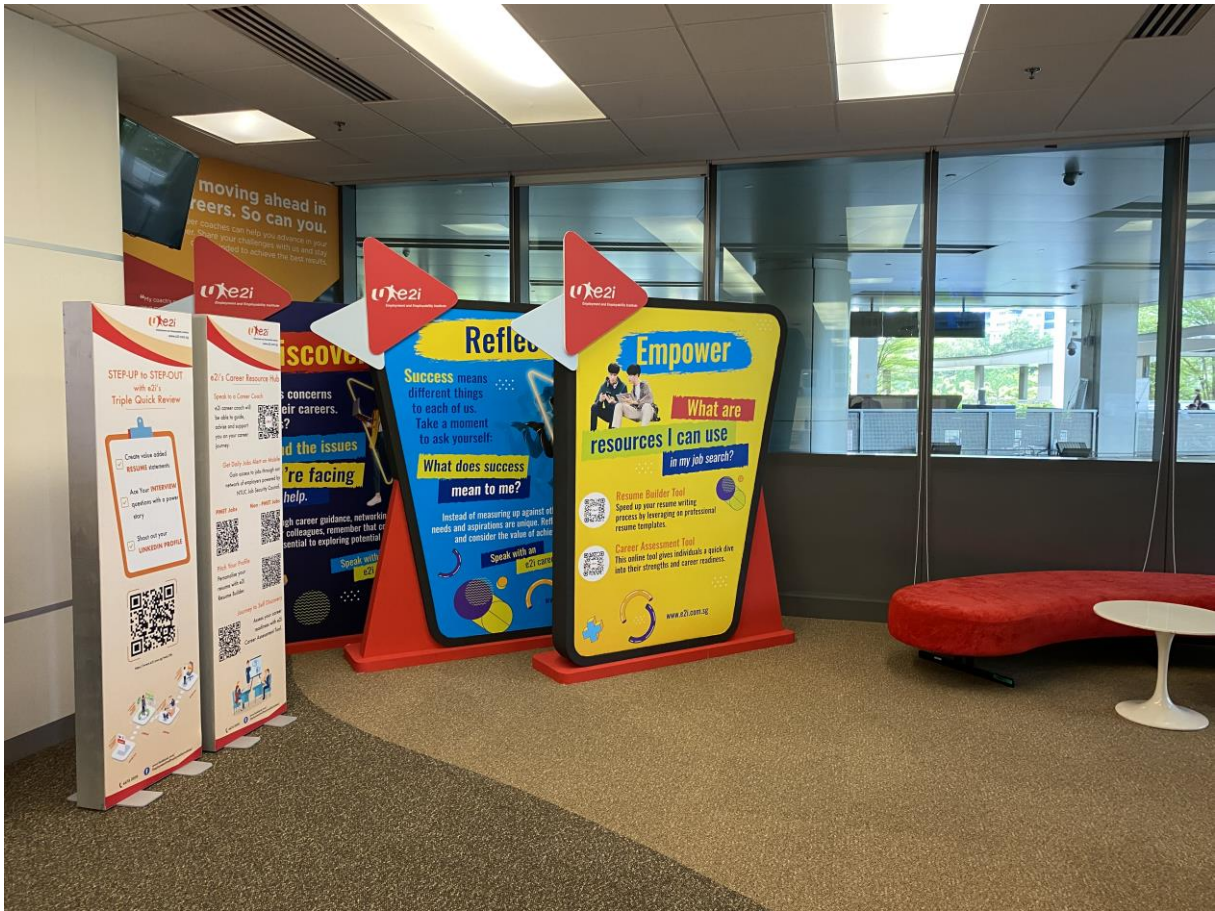

práci formou stáže, jejíž součástí může být i školení. Poskytnutí stáže zaměstnavatele nenutí k tomu, aby po jejím skončení se stážistou uzavřel zaměstnanecký pracovní poměr, ale systém ho k tomu různou formou motivuje. Organizace e2i je totiž třeba schopná za stážistu uhradit cenu školení, aby zaměstnavatel neměl zvýšené náklady na osobu, která u něho možná jednou pracovat nebude, nebo může zaměstnavateli vyřídit na stážistu úlevy týkající se odvodů a daní, či dát zaměstnavateli jiný finanční příspěvek, který ho motivuje, aby stážistu udržel. Ideální je to tedy pro obě strany. Stážista získá praxi, nebo dokonce praxi a další školení, a zaměstnavatel si touto formou může snadno vytipovat, kdo bude vhodným kandidátem na danou pracovní pozici.

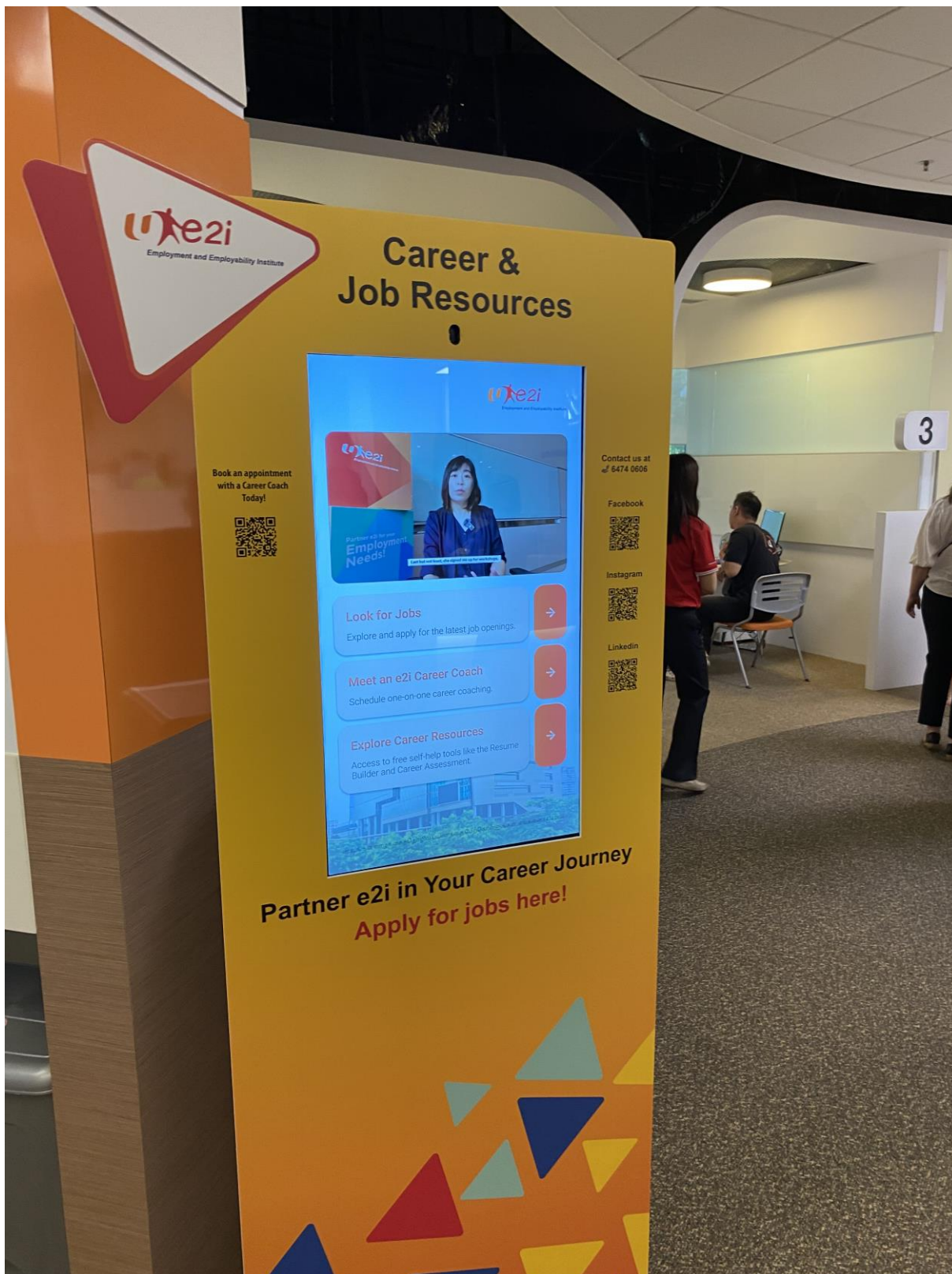
Kromě výše zmíněného strategického plánování v rámci pracovního trhu a zprostředkování zaměstnání uchazečům o práci se organizace e2i zabývá i tím že u podniků a institucí, které o to projeví zájem provádí vnitřní audity efektivity struktur a pracovních procesů. Následně organizace e2i navrhne, jak tyto vnitřní struktury zlepšit a zefektivnit. Do následné implementace doporučení jsou zapojeni sami pracovníci auditované instituce. Motivací jim je to, že za aktivní přístup k zavedení inovací dostanou finanční odměnu, nebo vylepší svůj kariérní postup. Zaměstnavatel má tak zajištěno, že doporučení organizace e2i nezůstanou v šuplíku, ale že se opravdu uvedou v život a že se na jejich zavedení budou aktivně přičiňovat i ti, na které změny samotné dopadnou.

e2i

Musím říci, že letošní ISTP v Singapuru byl opravdu zajímavý a že jsme díky pořadatelům a jejich inovaci programu, kdy návštěvy škol a institucí byly naplánovány na každý den summitu, měli opravdu nabitý program a zvládli jsme maximum toho, co se dalo. Když uvážím časový posun a následek překonání šesti časových pásem, který se u mě projevil tím, že jsem nebyla schopná spát ani v noci, ani ve dne

(pokud by se k tomu náhodou vyskytla příležitost), mám zpětně pocit, že ISTP byl jeden dlouhý sled událostí, které na sebe navazovaly bez přestávky a které byly velice inspirující.

Společná fotka zástupců odborů

Více informací o summitu a zprávu OECD najdete zde:

[ISTP 2024 \(istp2024singapore.com\)](https://istp2024singapore.com)

Gabriela Tlapová